

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

מספר בקשה: 4

בפני כבוד השופטת מיכל ברדנשטיין

התובעת

XXX

באמצעות אמה, XXX
ע"י עו"ד דוד סער

נגד

הנתבעים

1. XXX

2. XXX

באמצעות אמו, XXX
שניהם ע"י עו"ד רונית פינקלשטיין

3. XXX

באמצעות אמה, XXX
ע"י עו"ד גרפי תמיר

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9

1. בפניי תביעה כספית על סך של 133,445 ₪ שהגישה התובעת, XXX, בתם הקטינה המשותפת של מר XXX ז"ל (להלן: **המנוח**), והגב' XXX (שהתביעה דן הוגשה באמצעותה).
התביעה הוגשה נגד הנתבעת 1, אלמנת המנוח (להלן: **האלמנה**), הנתבע 2, XXX, בנם הקטין המשותף של האלמנה והמנוח, והנתבעת 3, XXX, בתם הקטינה המשותפת של XXX והמנוח.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

2. לצד הגשת כתבי הגנה בתיק, הגישו הנתבעים 1-2 הגישו בקשה לסילוק על הסף על התביעה (להלן: **הבקשה**), והתובעים הגישו תגובה בכתב לבקשה. בהחלטתי מיום 26.12.18, קבעתי כי הבקשה תדון בדיון.

3. בדיון שהתקיים בפני ביום 31.1.19, הוברר כי למעשה לא קיימת מחלוקת בין הצדדים ביחס לעובדות העיקריות הדרושות להכרעה בתיק, וכי המחלוקות הכרוכות בבקשה הן מחלוקות משפטיות בלבד, וניתן להכריע בתיק ללא צורך בשמיעת ראיות. בשל כך, נשמעו בדיון בפניי טיעונים בעל פה, כהשלמה לטיעונים הצדדים בכתב והתיק נדחה לעיון.

4. בנוסף, אפשרתי לב"כ התובעת להגיש טיעון משפטי משלים קצר נוסף בכתב בשאלה המשפטית מה דינו של פיצוי נזיקי המוענק לניזוק על ידי מבטח במסגרת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ג – 1973 (להלן: **חוק הפלת"ד**) לעניין הוראת סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה - 1965 (להלן: **חוק הירושה**). טיעון משלים מטעם התובעת אכן הוגש ביום 3.2.19 והוא חלק מהטיעונים שבפניי.

רקע עובדתי

5. ביום 24.4.13 נפטר המנוח, לרוע המזל, בהיותו כבן 34 שנים בלבד, לאחר שנפגע בתאונת דרכים, כמשמעה בחוק הפלת"ד.

6. המנוח הותיר אחריו 3 קטינים, ביניהם התובעת, מ-3 נשים שונות, כמפורט לעיל, ואלמנה, היא הנתבעת 1, כאמור.

יצוין, כי כפי שהובהר בפני בדיון, שלוש הנשים ידעו בשעתן זו על זו וידעו כי למנוח ילד משותף עם כל אחת מהנשים.

7. ביום 26.4.06 נחתם הסכם גירושין בין המנוח לאם התובעת, שקיבל תוקף של פסק דין. במסגרת ההסכם, התחייב המנוח לשלם לאם התובעת סך של 1,800 ₪ בחודש החל מיום 1.3.06 ועד הגיע התובעת לגיל 18 שנים.

8. ביום 7.12.08 במהלך מתואם ויזום עם המנוח אם התובעת פתחה נגד המנוח תיק הוצאה לפועל, בגין חוב מזונות, וזאת במטרה להבטיח שכל הכנסה שתיכנס לזכותו במהלך חייו, תיועד תחילה

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

לבתם המשותפת, היא התובעת. במועד פתיחת תיק ההוצאה לפועל, עמדה יתרת החוב על סך של כ-30,541 ₪. ביום 15.1.13 - 3 חודשים קודם לפטירת המנוח - עמד חוב המנוח על סך של 133,445 ₪.

9. בשלושת החודשים האחרונים לחייו של המנוח, קיבלה התובעת תשלום בגין מזונות ישירות מהמוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל).

10. יוער כי העובדות המנויות בסעיפים 6-8 לעיל מונחות כעובדות לצורך הדיון בפניי, ואולם, הנתבעים הכחישו אותן מחוסר ידיעה, ודאי הכחישו כי ידעו עליהן בזמן אמת או במועדים הרלבנטיים לעילת התביעה.

11. ביום 9.2.15 ניתן צו ירושה אחר המנוח. על פי צו הירושה, זהות היורשים וחלקם בעזבון המנוח הוא כדלקמן:

אלמנת המנוח (הנתבעת 1) - 3/6
התובעת, קטינה, בתו של המנוח - 1/6
הנתבע 2, קטין, בנו של המנוח - 1/6
הנתבעת 3, קטינה, בתו של המנוח - 1/6

12. היורשים על פי צו הירושה, שהם גם התלויים המנוח, ניהלו מו"מ מול חברת הביטוח, XXX (להלן: המבטחת), כדי להגיע לסכום פיצוי מוסכם בין הצדדים עקב תאונת הדרכים שאירעה למנוח (להלן: המו"מ).

13. ביום 28.7.15 הגיעו היורשים, ביניהם התובעת, באמצעות אמה, להסכם מוקדם בכתב בינם לבין עצמן, שהסדיר את חלוקת הפיצוי שיתקבל מהמבטחת בתום המו"מ, כדלקמן:

התובעת תקבל 20% מהפיצוי;
הנתבעים 1-2 (האלמנה ובנה עוז) יקבלו 60% מהפיצוי;
הנתבעת 3 תקבל 20% מהפיצוי;

יצוין כי היורשים היו מיוצגים לעניין זה על ידי עורכי דין שונים.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

להלן יכונה הסכם זה: **הסכם החלוקה הפנימי**.

14. ביום 26.7.16 חתמו היורשים על מסמך המכונה "שטר פיטורין והסכם סופי ומלא", שהוא למעשה הסכם בין כלל היורשים/התלויים, שלפיו שילמה המבטחת לכל היורשים סכום של 475,000 ₪ עבור התלויים/יורשים, וזאת, מעבר לתגמולי המל"ל. הסכם זה סיים ומיצה את כל הטענות והתביעות בין היורשים/התלויים לבין המבטחת בגין אירוע קיפוח חייו של המנוח עקב תאונת הדרכים (להלן: **הסכם הפיצוי**).

יצוין כי לעניין המו"מ מול המבטחת, יוצגו כלל היורשים/התלויים על ידי ב"כ אחד.

15. אין חולק כי סכום הפיצוי על פי ההסכם עם המבטחת התקבל זה מכבר וחולק בין היורשים/התלויים בהתאם להסכם החלוקה הפנימי.

16. עוד יצוין כי לאחר מו"מ בין כלל היורשים/תלויים, הודיעו אלה למל"ל כי חלוקת קצבת התלויים ביניהם תחולק באופן שמקנה לתובעת 25% מהקצבה.

טענות התובעת

17. התובעת טוענת כי בטרם חלוקת העזבון היה מנהל העיזבון אמור לדאוג לכיסוי חובות המנוח, ובכללם חוב דמי המזונות לתובעת, שאותם "הוריש" המנוח בפטירתו.

18. נטען כי הנתבעים ידעו כי למנוח בת מהקשר שהיה לו עם אמה. כן ובעיקר נטען, כי לנתבעים היתה ידיעה קונסטרוקטיבית אודות חוב המזונות, ולפיכך, עליהם לשאת בחלקם היחסי בחובו של המנוח לתובעת, בהתאם לחלקם על פי צו הירושה, קרי:

התובעת (בתו של המנוח) - $1/6$ - 22,241 ₪

הנתבעת 1 – אלמנת המנוח – $3/6$ - 66,722 ₪

הנתבע 2 (בנו של המנוח) - $1/6$ - 22,241 ₪

הנתבעת 3 (בתו של המנוח) - $1/6$ - 22,241 ₪

ובסה"כ: 133,445 ₪ (סכום החוב סמוך לפני פטירת המנוח), כערכו במועד התשלום.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

טענות הנתבעים

19. הנתבעים 1-2 הגישו בקשה מפורטת לסילוק על הסף של התביעה (להלן: **בקשת הסילוק**), וכן כתב הגנה. הנתבע 3 תמך בבקשה לסילוק על הסף שהגישו הנתבעים, והגיש אף הוא כתב הגנה. בכתבי טענותיהם הם הכחישו את קיום החוב מחוסר ידיעה ואולם העלו שורה של טענות גם בהנתן ההנחה שנוצר חוב כזה.

20. הנתבעים טוענים תחילה כי מזונות ניתן לתבוע רק מעזבון, ובמקרה דנן המנוח לא הותיר אחריו כל עזבון, דבר שאינו מוכחש על יד התובעת (למעט טענתה כי הפיצוי מהמבטחת בגין חוב המזונות כלפי התובעת הוא העזבון), ודי בכך כדי להביא לדחיית התביעה.

21. בנוסף, טוענים הנתבעים כי אם אכן סברה התובעת שקיים עזבון טרם קבלת צו הירושה, היה עליה להגיש התנגדות לפי סעי' 67 לחוק הירושה, שהרי ידעה שהוגשה בקשה לצו ירושה.

22. כן טוענים הנתבעים, כי כל הצדדים חתמו על הסכם הפיצוי מול המבטחת, לאחר ניהול מו"מ משותף עם כלל היורשים, שהתובעת נטלה בו חלק ככולם, ואף היתה מיוצגת בייצוג נפרד ביחד עם אמה, ובמסגרתו הגיעו להסכמה כוללת וסופית בעניין סכום הפיצוי. הפיצוי חולק מכוח ההסכמות בין היורשים על פי הסכם החלוקה הפנימית, ולא מכוח צו ירושה, וממילא, גם לא לפי החלוקה שנקבעה בצו הירושה.

23. הוכחה לכך שהפיצוי שהתקבל מהמבטחת אינו חלק מהעזבון, מביאים הנתבעים מאופן חלוקתו בין היורשים, ובפרט החלק שקיבלה התובעת: התובעת קיבלה 20% מהסכום הכללי, שהסתכם ב- 98,000 ₪, בעוד שלו הפיצוי היה נחשב לעזבון המנוח, היתה היא מקבלת 16.6% (1/6) מהסכום הכללי, שסתכם ב-78,850 ₪ בלבד.

24. עוד מפנים הנתבעים לכך שגם חלוקת קצבת התלוויים ביניהם בוצעה בהתאם להסכמות ביניהם, ולפיה, היא תחולק באופן שמקנה לתובעת 25% מהקצבה, ולא 16.6% (1/6), שהוא חלקה היחסי של התובעת לפי צו הירושה, וזאת מתוך הבנה והנחה שלא מדובר בפיצוי שהוא חלק מהעזבון.

25. מכל מקום, טוענים הנתבעים, לא ניתן עתה, בחלוף שנתיים, ולאחר שהיורשים פעלו בהתאם להסכמות ביניהם, לבקש בחוסר תום לב לראות בפיצוי שניתן מהמבטחת כעזבונו של המנוח. לטענתם, ספק אם האלמנה והיורשים האחרים היו חותמים על הסכם הפיצוי לו היו יודעים על

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 החוב הנטען וכוונות התובעת להגיש תביעה בגינו, בפרט שחלקה של התובעת בהסכם הפיצוי
2 גדול מהחלק שלו היתה זכאית אם הפיצוי היה נחשב לעזבון.

3
4 26. בכך נוצרו השתק ומניעות כלפי התובעת מהעלאת טענותיה בתביעה.

5
6 27. עוד טוענים הנתבעים, ובהדגשה, כי הפיצוי ששולם ליורשים על ידי המבטחת הוא תשלום על פי
7 חוזה ביטוח שצריך היה לשלמו עקב מותו של המנוח, וככאלה הם נופלים לגדר סעיף 147 לחוק
8 הירושה, המוציא אותם מכלל העיזבון.

9
10 28. עוד מבקשים הנתבעים ללמוד גזירה שווה מהוראת סעיף 13(א) לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א -
11 1981 (להלן: **חוק חוזה הביטוח**) הקובע כי: "קביעת מוטב שאינו המבוטח, אין בה כדי למנוע
12 מהמבוטח להעביר או לשעבד את זכויותיו על פי החוזה, או כדי למנוע מנושי המבוטח לעקל
13 זכויות אלה, והכל כל עוד לא קרה מקרה הביטוח; אולם אם היתה קביעת המוטב בלתי חוזרת,
14 יהיו העברה ושעבוד של זכויות המבוטח טעונים הסכמת המוטב בכתב, ונושי המבוטח אינם
15 רשאים לעקל זכויות אלה".

16
17 29. עוד מפנים הנתבעים להוראת סעיף 127(א) לחוק הירושה, שעניינו באחריות יורש כדי מה
18 שקיבל, הקובע כי: "חולק העזבון אחרי שהוזמנו הנושים לפי סעיף 99 או לפי סעיף 123 ואחרי
19 שסולקו החובות שהיו ידועים בזמן החלוקה, אין יורש אחראי לחובות שלא סולקו אלא אם
20 הוכח שידע עליהם בזמן החלוקה ועד כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון". לטענת הנתבעים,
21 מהוראה זו ניתן ללמוד, כי גם בהנחה שהפיצוי שהתקבל מהמבטחת נכלל בעזבון, הרי שלא ניתן
22 להפנות ליורש דרישות כספיות, שלא היו ידועות לו בזמן החלוקה, וודאי בחלוף שנים מאז
23 שקיבל את חלקו בעזבון.

24
25 30. עוד מעלים הנתבעים טענת שיהוי בהגשת התביעה, בשים לב למועד פטירת המנוח בשנת 2013,
26 ההסכם מול המבטחת בשנת 2016, הסתמכות הנתבעים ושינוי המצב לרעה לאחר שסכום
27 הפיצוי התקבל וחולק זה לפני שנתיים.

28
29 31. לבסוף, הנתבעים 1-2 מוסיפים וטוענים כי התביעה מתבססת על שגיאת חישוב חלקם הנטען
30 בחוב כלפי התובעת.

31
32 **תשובת התובעת לטענות הנתבעים**

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

32. התובעת טוענת כי לא כתוב בהסכם החלוקה הפנימית כי התובעת ויתרה על זכותה לתבוע את שאר היורשים/תלויים בגין חוב המזונות, ולפיכך, אין לראות את ההסכם כמונע ממנה מלהגיש את התביעה.

33. אין בעובדה שכספי הפיצויים התחלקו בין היורשים באופן שונה מהחלוקה ביניהם לפי צו הירושה כדי לטפוח על פני הטענה שהפיצוי הוא חלק מהעזבון, שהרי חלוקת הפיצוי נעשתה לאחר מו"מ בין הצדדים, ולאחר שיתר היורשים הסכימו לתת לתובעת יותר מחלקה על פי צו הירושה.

34. התובעת טוענת עוד כי אין בסיס להסתמכות הנתבעים על הוראת סעיף 147 לחוק הירושה. סעיף זה מחריג פיצויים ותגמולים מעיזבון מנוח, ואולם, סעיף זה עוסק - בהקשר הרלבנטי לענייננו - בסכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי הסכם ביטוח. במקרה דנן, אין המדובר בתשלום מכוח חוזה ביטוח, כמשמעו בסעיף, אלא בפיצוי נזיקי על פי חוק הפלת"ד, וממילא יש לראות בכספים אלו כעזבון המנוח.

35. התובעת טוענת כי בעת מותו של המנוח, הוא הוריש ליורשים את עילת התביעה שלו כלפי המבטחת עקב תאונת הדרכים, ולפיכך, יש לראות בפיצוי שהתקבל ממנה בהמשך, ולו גם לאחר מתן צו הירושה, משום כספי העיזבון. בהקשר זה, ובמסגרת טיעונה המשלים של התובעת, הפנה בא כוחה להוראת סעיף 4(א) לחוק הפלת"ד, הקובע כי על זכותו של ניזוק לפיצוי בגין נזקי גוף תחול, בין היתר, הוראת סעיף 19 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: **פקודת הנזיקין**). הוראת סעיף 19(א) לפקודת הנזיקין קובעת כי: "נפטר אדם – כל עילות תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו, יוסיפו לעמוד בעינן, בכפוף להוראות סעיף זה לטובת עזבונו או נגד עזבונו, הכל לפי העניין". מכאן, כך טוען ב"כ התובעת, שהזכות לתבוע פיצויים בגין פטירת אדם עקב תאונת דרכים וכנגזרת מחוק הפלת"ד שייכת לעזבון הנפטר. ב"כ התובע מוסיף והפנה לעניין זה לפסיקה ולספרות העוסקת בכלל זה בדיני הנזיקין.

36. עוד טוענת התובעת כי גם ההסתמכות על הוראת סעיף 13(א) לחוק חוזה ביטוח בעניין עיקול זכויות המוטב בביטוח חיים, לא רלוונטית למקרה דנן, שעה שאין עסקין בתשלום מכוח ביטוח חיים אלא בפיצוי נזיקי.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

37. עוד טוענת התובעת כי לא היה מקום להגיש התנגדות לבקשה לצו הירושה, וזאת משום שצו הירושה עוסק בקביעת זהות היורשים ובחלקם בעיזבון, ובעניינים אלה לא היתה מחלוקת בין היורשים, וצו הירושה ניתן בהסכמה.

38. אשר להפניית הנתבעים להוראת סעיף 127(א) לחוק הירושה, התובעת משיבה כי לנתבעים/היורשים היתה ידיעה קונסטרוקטיבית שהמנוח חב מזונות לתובעת בודעם על היחסים בין המנוח לאמה והולדת התובעת מיחסים אלה, והם בחרו להתעלם מכך בשעתם.

39. הטענה כי התובעת פעלה בחוסר תום לב אינה מצדיקה דחייה של התביעה, אלא לכל היותר, יש בה כדי לבסס אשם תורם.

40. אשר לטענת השיהוי, התובעת טוענת כי הגשת התביעה שנתיים לאחר שחולק הפיצוי, אינה עולה בגדר שיהוי המצדיק דחיית התביעה.

דיון והכרעה

41. בהינתן שהעובדות העיקריות הרלבנטיות להכרעה אינן שנויות במחלוקת (לרבות כאלו שהונחו כהנחות עובדתיות לצורך הדיון), סבורני כי אין מנוס מדחיית התביעה. זאת, ולו בהתבסס על העובדה כי התובעת פעלה בחוסר תום לב ושלא בדרך מקובלת במועדים הרלבנטיים שמאז מתן צו הירושה ועד לקבלת הפיצוי מידי המבטחת וחלוקתו בין היורשים. מעבר לכך, ובבחינת למעלה מהצורך, אציין כי סבורני שהוראת סעיף 147 לחוק הירושה, המחריג מהעזבון סכום המגיע על פי חוזה ביטוח עקב מותו של אדם, אף הוא חל בענייננו, וגם בו יש כדי להביא לתוצאה של דחיית התביעה.

חוסר תום לב

42. סעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג – 1973 מטיל את החובה לנהוג בתום לב לגבי השימוש בזכות הנובעת מחוזה. לאור הוראות סעיף 61(ב) לחוק החוזים, משמשות ההוראות שבסעיף 39, ככל שהדבר מתאים לעניין ובשינויים המחויבים, כעקרון התנהגות וכמדיניות משפטית מחייבים לעניין פעולות משפטיות וחייבים שבכלל המערכת המשפטית.

43. כפי שנקבע בשורה של פסקי דין שניתנו על ידי בית המשפט העליון, עקרון תום הלב פורש כנפיו על כל ענפי המשפט האזרחי:

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

"תורת תום הלב קנתה לה שביתה בכל ענפי המשפט האזרחי. היא היכתה שורשים במשפט המהותי. היא מתפרשת כיום גם על פעולות משפטיות בעלות אופי דיוני: עיקרון תום הלב חל בסדרי הדין. חובתו של בעל דין להפעיל את כוחותיו המשפטיים-דיוניים בדרך מקובלת ובתום לב. עליו לפעול כאדם סביר והוגן בנסיבות המיוחדות של המקרה (בר"ע 305/80 שילה נ' רצקובסקי, פ"ד לה(3) 449 (להלן: עניין שילה), בעמ' 461-462; ע"א 207/83 ועד הנאמנים לנכסי ההקדש המוסלמי בתל-אביב-יפו נ' יוסי חברה להשקעות בע"מ, פ"ד מב(2) 369, בעמ' 375-376; ע"א 5052/92 שיק נ' מטלון, תק-על 94(3) 2119; על"ע 2531/01 חרמון נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו, פ"ד נח(4) 55, בעמ' 74; רע"א 11183/02 כלפה נ' זהבי, פ"ד נח(3) 49, בעמ' 52; ע"א 9542/04 רותם חברה לביטוח בע"מ (בניהול מורשה) נ' נחום, תק-על 2005(1) 5078, פסקה 8; ש' לוי תורת הפרוצדורה האזרחית (תשנ"ט), בעמ' 47" (בש"א 2236/06 חממי נגד אוחיון, נבו, ניתן ביום 5.6.06, פסקה 10).

44. מן הכלל אל הפרט.

45. כפי שפורט לעיל, צו הירושה ניתן ביום 9.2.15. הסכם החלוקה הפנימית בין היורשים נחתם ביום 28.7.15. ההסכם של כלל היורשים מול המבטחת נחתם ביום 26.7.16. התביעה דן הוגשה בחודש אוקטובר 2018, יותר משנתיים לאחר שהתקבל הפיצוי מהמבטחת, בהתאם להסכם הפיצוי, ולאחר שחולק בין כלל היורשים בהתאם להסכם החלוקה הפנימית ביניהם.

46. התובעת בתיק דן נהגה בחוסר תום לב מובהק, ובדרך שיורש סביר והגון לא נוקט בה, בכל אחד מהשלבים מאז מותו של המנוח ועד להגשת התביעה דן.

47. השלב הראשון הוא השלב שסמוך לאחר שניתן צו הירושה. אמנם צודקת התובעת כי לעת שהוגשה בקשה לצו ירושה, לא היה מקום לה התנגדות, היות וזהות היורשים והחלוקה ביניהם לא היתה שנויה במחלוקת. ברם, היא נהגה בחוסר תום לב שעה שמילאה פיה מים בעניין חוב המזונות הנטען סמוך לאחר מתן הצו. טענתה כי לשאר היורשים היתה ידיעה קונסטרוקטיבית אודות חוב המזונות מעלה יותר מתמיחה, שהרי עסקינן ב-3 קטינים שהניח המנוח ומכוח הדין, הוא חב במזונות שלושתם. המנוח היה נטול מקורות כלכליים. מדוע זה ניחו שאר היורשים קיום חוב מזונות "משוריין" כלפי התובעת, השונה מחוב דומה של המנוח

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

- 1 כלפיהם?! ככל שהתובעת סברה בתום לב כי היא אווזת בטענת חוב, היה עליה לנקוט הליך
2 מתאים ולמצער, לגלות את טענתה בצורה ברורה ומפורשת לשאר היורשים.
3
4 48. השלב השני שבו נהגה התובעת חוסר תום לב הוא בעת שניהלה את המו"מ מול שאר היורשים
5 לצורך החלוקה הפנימית ביניהם. בשלב זה היא לא גילתה כי היא מחזיקה בטענת חוב מזונו
6 שאותה תעלה לאחר סיכום החלוקה הפנימית. נהפוך הוא, עצם ההגעה להסכם החלוקה
7 הפנימית ביחס לאותו סכום בדיוק שהתקבל כפיצוי ונטען עתה בדיעבד כי הוא חלק מהעזבון
8 וכי על שאר היורשים להפריש מחלקם בפיצוי בהתאם לחלוקה בצו הירושה, מהווה חוסר תום
9 לב. ודוק, התובעת ואמה היו מיוצגות בייצוג נפרד במו"מ שקדם להסכם החלוקה הפנימי ובעת
10 החתימה עליו. יתרה מכך, במסגרת החלוקה הפנימית, הוקצה לתובעת חלק יחסי גדול יותר
11 (1/5) מזה שהיא היתה זכאית לו היורשים היו מאמצים את החלוקה לפי צו הירושה (1/6).
12
13 49. השלב השלישי שבו נהגה התובעת בחוסר תום לב הוא עובר לחתימת הסכם הפיצוי מול
14 המבטחת. גם בשלב זה שתקה התובעת בעניין חוב המזונות כלפיה, וחתמה על הסכם שסילק
15 את כלל טענות היורשים כלפי המבטחת.
16
17 50. לטעמי, הגשת התביעה דנן, שנתיים לפחות מאז חתימת הסכם החלוקה הפנימי והסכם הפיצוי
18 מול המבטחת, לאחר שהתובעת הסכימה במפורש לגובה הפיצוי שהתקבל מהמבטחת, ויצרה
19 מצג ברור כלפי שאר היורשים כי היא מסכימה לחלוקה הפנימית ביניהם, מהווה נקיטת הליך
20 בחוסר תום לב מובהק.
21
22 51. מקובלת עלי לחלוטין טענת הנתבעים כי התובעת מושתקת מלטעון בנסיבות דלעיל אודות קיום
23 חוב מזונות כלפיה שאותו יש לפרוע מהפיצוי שהתקבל מהמבטחת, וזאת לאחר שיצרה מצג
24 כאמור כי החלוקה הפנימית של הפיצוי, כפי שסוכמה ועוגנה בהסכם כתוב בין היורשים,
25 מקובלת עליה, ולאחר שהיורשים קיבלו את הפיצוי והסתמכו עליו, ובכך שינו מצבם לרעה.
26 כאמור, התובעת היתה מיוצגת, וחתמה על ההסכמים השונים מרצונה הטוב ומתוך מודעות
27 להשלכותיהם. חלקה בפיצוי על פי ההסכמה הפנימית אף עלה על חלקה לפי החלוקה בצו
28 הירושה ובכך היא השיגה יתרון. צודקים הנתבעים בטענתם כי יש יסוד להנחה כי לו ידעו על
29 העלאת הטענה כי יש לפרוע את חוב המזונות מתוך הפיצוי שהתקבל לידיהם, ספק אם היו
30 מסכימים לכך שחלקה של התובעת יהיה 20%.
31
32 52. יש אפוא לדחות את התביעה בשל הפרת החובה לנהוג בתום לב ובדרך מקובלת על ידי התובעת.
33

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 הפיצוי שהתקבל מהמבטחת מוצא מכלל העזבון בהתאם להוראת סעיף 147 לחוק הירושה

2 53. בבחינת למעלה מהצורך אציין כי אני סבורה שדין התביעה דנן להידחות גם מהטעם שהפיצוי
3 שהתקבל מהמבטחת – פיצוי שאין חולק כי התקבל במסגרת פוליסת ביטוח חובה – הוא בגדר
4 סכום ששולם עקב מות המנוח, וככזה, הוא מוחרג מהעזבון לפי הוראת סעיף 147 לחוק
5 הירושה.

6
7 54. עם כל הכבוד, סבורני כי הטיעון המשפטי שנכלל בטיעון המשלים שהוגש מטעם התובעת, אף
8 שהוא מן המפורסמות, אין בו כדי להועיל לתובעת. זאת, משום שטיעון זה מפנה לכלל ידוע
9 בדיני הנזיקין, ואולם, לא עלה בידי התובעת להפנות לכל אסמכתה שבה נקבע כי פיצוי הניתן על
10 ידי מבטחת מכוח חוק הפלת"ד אינו נופל בסעיף 147 לחוק הירושה, שהוא חוק ספציפי לענייננו.

11
12 55. הוראת סעיף 147 לחוק הירושה, שכותרתה "דין תשלומים על פי ביטוח וכו'", קובעת כדלקמן:

13 "סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי חברות
14 בקופת קציבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה, אינם בכלל העזבון,
15 זולת אם הותנה שהם מגיעים לעזבון".

16
17 56. מדובר בהוראת חוק, בעלת תכלית סוציאלית, מבטיחה ששאירי המנוח (לרוב אלה אלמנתו או
18 ילדיו הקטינים) יקבלו את התשלומים מהסוגים המנויים בסעיף גם אם המנוח השאיר אחריו
19 חובות ניכרים.

20
21 57. לתכליתה הסוציאלית של ההוראה, התייחס בית המשפט העליון בע"א 4377/04 גל הורן
22 הולצברג נגד אביבה מירז, נבו ניתן ביום 22.7.07 (שם בהקשר של קופת גמל):
23

24 "הגיונו של סעיף 147 חיצוני למערך דיני הירושה והוא בא לעודד את
25 הציבור לצבור משאבים שיפרשו רשת של ביטחון סוציאלי תחת הפרט
26 ואשר חשיבותם כפולה: לפרט ולמשפחתו מספקים משאבים אלה ביטחון
27 סוציאלי לעת זקנה או לאחר המוות, ובנוסף השקעת הכספים באפיק
28 חיסכון ארוך טווח מניבה תועלת לחברה כולה. ההסדר שקובע סעיף 147
29 מאפשר למוטב, שעל פי רוב הינו קרוב למנוח ולעיתים אף סמוך על
30 שולחנו ותלוי בו, לזכות בכספים אלה במהירות עם פטירת המנוח
31 המיטיב, מבלי שיידרש לפרוצדורה ולעלויות הכרוכות במימוש צוואה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בנוסף, אין כספי קופת הגמל חשופים לתביעות חוב אליהן חשוף העיזבון.
באופן זה מובטחת כלכלתו של המוטב תחת שייפול לנטל על החברה,
ומכאן גם הכינוי לו זכה ההסדר של קופות הגמל (וכן ההסדר של ביטוח
חיים שאף בו מזוכה המוטב בכספים עם מות המבוטח בעל הפוליסה)
כ"צוואת האיש העני" (שורץ, בעמ' 347; דודי שורץ "כספי ביטוח חיים,
קופות גמל ודומיהם כמשאבים מלבר לעיזבון" עיוני משפט יח (1993)
235, 239; שמואל שילה פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965 כרך ג
(2002) 395 – 396. להלן: שילה – כרך ג) (פסקה 9 לפסק הדין).

58. אמנם, בפסיקה הוזכר חוזה ביטוח חיים כדוגמה לחוזה ביטוח שמוחרג מהעזבון לפי הוראת
סעיף 147. ברם, מדובר רק בדוגמה. הוראת סעיף 147 לחוק אינה מצמצמת עצמה על פי לשונה
לחוזה ביטוח חיים בלבד, אלא היא לשון רחבה – "חוזה ביטוח".

59. כך או כך, תשלום פיצויים לניזוק או שאריו ותלוייו מכוח חוק הפלת"ד אינם זרים לתכלית
הסוציאלית של הסעיף כלל ועיקר, משום שחוק הפלת"ד בעצמו מבוסס על רציונל סוציאלי.

60. חוק הפלת"ד מבוסס על משטר של העדר אשם ומטרתו להבטיח שכל נפגע בתאונת דרכים
יפוצה על נזקי הגוף שנגרמו לו – ללא קשר לשאלה מי אשם בתאונה, ובמילים אחרות, הזכות
לפיצוי אינה מותנית בקיומה של אשמה מצד האשם בתאונה, ואף אינה מושפעת מאשמו התורם
של הניזוק (למעט מקרים יוצאי דופן, שבהם גרם הניזוק לתאונה במתכוון). לצורך כך, הטיל
המחוקק **חובת ביטוח** על כל נהג, וכך מובטחת השגת תכלית החוק והיא שכל נפגע יפוצה.
הרעיון הוא שבקורות אירוע של תאונת דרכים, הניזוק, ובמקרה של פטירה – היורשים ו/או
התלויים – לא יוותרו מול שוקת שבורה. ובלשון בית המשפט העליון:

"עם חקיקת חוק הפיצויים זנח המחוקק את עקרון האשם בכל הנוגע
להסדרי האחריות והפיצוי של נפגעי תאונות דרכים וקבע במקומו הסדר
סטטוטורי הנשען על שלושה יסודות עיקריים (י' אנגלרד פיצויים לנפגעי
תאונות דרכים [26], בעמ' 4-6). היסוד הראשון – הטלת אחריות
מוחלטת ומלאה, אחריות ללא אשם, על המשתמש ברכב שהיה מעורב
בתאונת הדרכים, ובצדה קביעת מנגנון של ביטוח אחריות המכסה את
בעל הרכב והנהוג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב בה עקב התאונה;
היסוד השני – ביטוח סטטוטורי באמצעות קרן הממומנת על-ידי ציבור

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

המבוטחים (היא, היום, "קרנית" – קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים
(להלן – הקרן)), המבטיחה פיצוי לנפגעים שאין בידם לתבוע פיצוי מאת
מבטח האחריות, מאחר שהאחראי לתאונה אינו ידוע או שאין בידו
ביטוח, או מאחר שהמבטח עצמו נמצא חדל-פירעון (סעיף 12(א) לחוק
הפיצויים) והיסוד השלישי – הטלת חובת ביטוח אישי המכסה את
המשתמש ברכב מפני נזק גוף שנגרם לו בתאונה. ביסודו של הסדר
הפיצוי של נפגעי תאונות דרכים מונחת תכלית סוציאלית (ע"א 91/82
גולדמן נ' "הסנה" חברה ישראלית לביטוח בע"מ; פרשת צור שמיר,
חברה לביטוח הנ"ל, בעמ' 201; רע"א 2853/96 קרנית – קרן לפיצוי
נפגעי תאונות דרכים נ' פרח (להלן – פרשת פרח), בעמ' 685). התכלית
החברתית של חוק הפיצויים משתקפת במשטר האחריות המוחלטת
ובגיבוי הביטוחי הניצב בצדו. משטר האחריות המוחלטת, הקובע את
אחריותו של המשתמש ברכב ללא קשר למידת אשמו או למידת אשמו
של הנפגע, מרחיב את מעגל הנפגעים הזכאים לפיצויים; ביטוח
האחריות והביטוח הסטטוטורי מבטיחים כי יימצא לנפגעים מקור פיצוי
בלא קשר לאמצעים העומדים לרשות הנוהג האחראי, והביטוח האישי –
הכפוי – נועד להבטיח כי יימצא כיסוי לנזקי הגוף שהוסבו לנוהג, אם
נפגע בתאונה בעצמו. מנגנון הביטוח מעביר את הנטל אל ציבור המזיקים
בכוח – הוא ציבור המשתמשים בכלי רכב – באמצעות תשלום פרמיות
למבטחות המסחריות. בכך נמנעים נזקים נוספים על הנזק הבסיסי
שהוסב, נזקים הכרוכים בקושי בגיוס משאבים להטבתו. התפיסה
החברתית האמורה מצאה ביטוי גם בגישה הפרשנית הליברלית
המעדיפה ליתן פיצוי לניזוק – תוך פיזור הנזק על הציבור – על פני
פתרון השולל מן הנפגע את הפיצוי (ראו: ע"א 326/80 סואעד נ' טאהא,
בעמ' 204; ע"א 358/83 שולמן נ' ציון חברה לביטוח בע"מ, בעמ' 858-
857; פרשת פרח הנ"ל, בעמ' 685; רע"א 9030/99 גרינברג נ' מגדל חברה
לביטוח בע"מ), בעמ' 932" (רע"א 9121/00 יורם ירוחם לוי נ' "מנורה"
חברה לביטוח בע"מ, נז(5) 337 (2003), וראה הנפסק בדיון נוסף בעניין
זה דנ"א 10017/02 קרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' מגדל חברה
לביטוח בע"מ, נח(5) 639 (2004)

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

61. בהיותו מבוסס על משטר של העדר אשם, חוק הפלת"ד דומה לדברי חקיקה סוציאליים אחרים, דוגמת חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995, חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשי"ל – 1970, וחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1949).

62. בשל הרחבת מעגל הזכאים מכוחו של חוק הפלת"ד (כמו גם דברי החקיקה הנוספים דלעיל), הפיצוי הניתן מכוחם אינו נגזר בהכרח מעקרון השבת המצב לקדמותו, שהוא עקרון יסודי בדיני הפיצויים בנזיקין, וקיימת מכוחו מגבלה על תקרת הפיצויים בגין אבות נזק מסוימים (כאב וסבל והפסד השתכרות), כמו גם הגבלות נוספות.

63. הנה כי כן, לנוכח תכליתו הסוציאלית של חוק הפלת"ד, אין טעם מבורר להחריג פיצוי המתקבל מכוח פוליסת ביטוח חובה לרכב מגדר המונח "חווה ביטוח" בהוראת סעיף 147 לחוק הירושה, ולפיכך, אין להחשיבו כחלק מהעזבון.

64. בטרם סיום אוסיף, כי אפילו נסווג את עילת התביעה של המנוח כלפי המבטחת ולימים את הפיצוי שניתן מכוחה על ידי המבטחת כחלק מהעזבון, הרי שניתן לראות בהסכם החלוקה הפנימית כהסכם בין יורשים לגבי פיצוי זה, כמשמעו בהוראת סעיף 110 לחוק הירושה, שמיצה את הסכסוך לגבי חלוקת העזבון.

65. אוסיף עוד כי התובעת לא הצביעה על שיקולי צדק שיש בהם כדי להצדיק היום את העדפת האינטרסים שלה על פני אלה של הקטינים האחרים שהותיר המנוח, שלולא מותו הטרגי, יכול היה לכלכלם.

66. לאור כל האמור לעיל התביעה נדחית.

67. התובעת תשלם הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד לנתבעים 1-2 סך של 7,000 ₪, ולנתבעת 3 סכום של 7,000 ₪, בצירוף מע"מ, הפרשי הצמדה וריבית כחוק עד לתשלום בפועל.

68. התיק ייסגר.

69. תואיל המזכירות להעביר את פסק הדין לצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

תמ"ש 17973-10-18 XXX נ' XXX ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1

2

3

ניתנה היום, א' אדר א' תשע"ט, 06 פברואר 2019, בהעדר הצדדים.

4

מיכל ברדנשטיין, שופטת

5

6